

DROBNO GOSPODARSTVO

## Družbeni sektor v senci zasebnega

V prejšnjem srednjeročnem obdobju (1981-85) ni bila za Bežigradom ustanovljena niti ena nova enota drobnega gospodarstva v družbenem sektorju. Prihajalo je sicer do reorganizacij, ki pa so pripeljale le do zmanjšanja števila zaposlenih. Zasebni sektor pa je v tem obdobju zabeležil veliko številčno rast in hitrejši trend zaposlovanja. Ob koncu leta 1985 je bilo v občini vsega skupaj 18 enot drobnega gospodarstva v družbenem sektorju (med njimi sta dve pogodbeni organizaciji združenega dela) in kar 1.040 rednih enot drobnega gospodarstva v zasebnem sektorju.

Kljub temu je v tem obdobju družbeni sektor zaposloval 1.763 delavcev, zasebni pa le 897.

saj vse tovrstne predpise tako kot za združeno delo sprejema republiška skupščina.

### PREMAJHNO ZANIMANJE ZA USTANAVLJANJE POZDOV

Kljub temu pa so se v občini vsaj na enem področju ponudile obema sektorjema enake možnosti – na prostorskem. V letošnjem letu in tudi že prej je bila večina aktivnosti občinskega komiteja za družbenoekonomske odnose in izvršnega sveta osredotočena in organiziranje, pripravo na gradnjo obrtnih delavnic v industrijski coni BP 6/4 (po prejšnjih oznakah BP 10). V prvi fazi bo na tem področju zraslo 11, kasneje pa še 14 delavnic drobnega gospodarstva, med njimi tudi POZD Plastor.

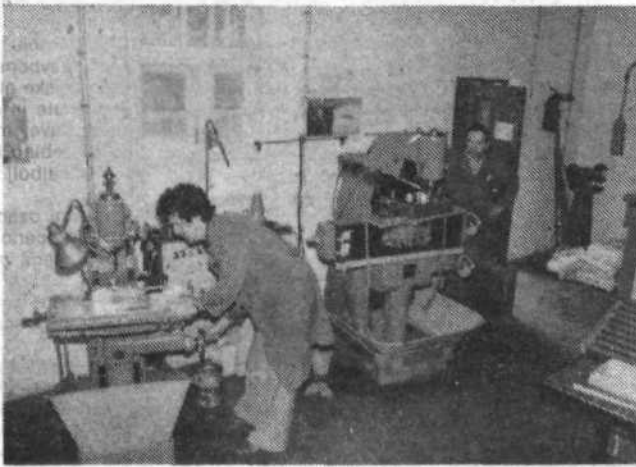
darstva sploh posebnost, ki postaja v zadnjem času, še posebej upoštevajoč morebitne ustavne spremembe, zanimiva. Od ostalih organizacij drobnega gospodarstva se namreč razlikuje po načinu ustanovitve in po načinu delitve ostanka čistega dohodka. Pogodbeno organizacijo namreč ustanovi posameznik s posebno pogodbo z zaposlenimi in to tako, da vloži v organizacijo celotna zagonska sredstva, ki so potrebna za začetek in nadaljnje delo. Sredstva se mu po pogodbi obrestujejo, vsako leto vračajo, na leto pa prejme tudi pogodbeno določen in zakonsko opredeljen del čistega dohodka obratovalnice. Seveda pa takšno vlaganje zasebnega kapitala ustanavljanje novih pozdov ni preveč zanimivo in donosno, saj se vsaj v zadnjem času bolj izplača vložiti in vezati denar v banki, kjer obresti niso obdavčene, kot pa prevzeti nase ves tveganje poslovanja in obveznost, da mora ustanovitelj pozda tako zasluženi denar še za nadaljnjih pet let vlagati v obratovalnico, če želi uveljaviti oprostitev plačila davka na zasluženi znesek. Od leta 1974 je bilo v Sloveniji ustanovljenih le 24 pogodbenih organizacij združenega dela. V Jugoslaviji pa so te številke precej višje, tudi zaradi drugačne zakonodaje, kot je povedal Vojko Rajšter, ki je med drugim predsednik grupacije pozdov v splošnem združenju drobnega gospodarstva Slovenije. Drugje v domovini se namreč pozdov lahko ustanovi le z desetimi odstotki denarja ustanovitelja, ostalo prispeva družba.

### PLASTOR NADOMEŠČA UVOZ MEDICINSKIH PRIPOMOČKOV

Danes, dvanajst let po ustanovitvi, sta Vojko Rajšter in njegov sin Aleš, ki ga bo po upokojitvi zamenjal pri vodenju pozda, lastnika le še treh odstotkov sredstev Plastorja. Namen družbljanja je bil dosežen. Poleg tega je organizacija ponudila 55 novih delovnih mest, na tujih trgih ustvarja od 30 do 40 odstotkov svojega celotnega prihodka in je v marsičem nadomestila uvoz, predvsem v zdravstvu.

Najpomembnejši proizvodni program Plastorja je izdelava medicinskih pripomočkov, ki jih je bilo treba še do nedavnega uvažati. Izdelujejo rokavice za enkratno uporabo, plastične brizgalke, sterilno sponko za popkovo, vrečke za sterilizacijo, ki jih je moč neprodušno zapreti, in drug plastični medicinski pribor. Še posebej pa so ponosni na poseben stolček in kolektor urina za prestrezanje srednje vode pri otrokih do štirih let, ki so ga zasnovali in izdelali skupaj s strokovnjaki ljubljanske Mestne otroške bolnice in ki ga bodo izvažali v Združene države Amerike, Kanado, na Japonsko, v države zahodne Evrope in v Sovjetsko zvezo. Pomemben del njihovega proizvodnega programa predstavlja tudi proizvodnja črpalk za odvodnjavanje, izdelovanje raznih orodij za industrijo ter delov za industrijske akumulatorje. Svojo prihodnost so pri Plastorju zasnovali predvsem na usmerjenosti v program medicinske opreme. Gospodarstvo takšne majhne proizvodne enote še kako potrebuje, a žal prenekateri potreben in izvedljiv nov proizvodni program obični pred barikado predpisov, zakonov, potrdil, žigov – pred birokratsko papirno vojno.

VIDA PETROVIČ



Ob koncu lanskega leta je bilo za Bežigradom 18 enot drobnega gospodarstva v družbenem sektorju. Med njimi sta le dve pogodbeni organizaciji združenega dela – Plastor (na fotografiji) in Miniorplast. Ističasno pa je bilo na občinski upravi za družbene prihodke prijaviženih kar 1040 zasebnih obrtnikov.

foto: A. D.

Zakaj takšna razhajanja? V gradivu projekta razvoja drobnega gospodarstva, ki ga je v začetku oktobra obravnaval bežigraski izvršni svet, je občinski komitej za družbenoekonomske odnose v kratkem navedel naslednje razloge: zasebni sektor se razvija hitreje zaradi hitrejšega in enostavnejšega postopka ustanovitve enote, enostavnejšega poslovanja, ugodnejših kreditnih možnosti in davčnih ugodnosti; financiranje razvoja drobnega gospodarstva poteka v bančnem sistemu ločeno za družbeni in za zasebni sektor; obrestne mere se sicer četrtletno spreminjajo, vendar pa je cena posojil na splošno ugodnejša za zasebni kot za družbeni sektor (v družbenem sektorju namreč velja splošna obrestna mera kot za gospodarstvo v celoti); čeprav gre za organizacije drobnega gospodarstva, kar pomeni da združujejo malo zaposlenih, se ukvarjajo s posamično maloserijsko proizvodnjo ali storitvami, nimajo nikakršnih prednosti pred ostalimi gospodarskimi giganti – zakonodaja je v tem primeru enaka za vse. Enote družbenega sektorja drobnega gospodarstva, ki se glede obsega svoje proizvodnje in zakonodaje velikokrat znajdejo v položaju, ko niso ne krop ne voda – ne obrtna delavnica ne gospodarska organizacija združenega dela, se zato otepajo s problemi kreditne, davčne in prostorske politike, ki niso primerne njihovu razvoju. In če je občinska skupščina napravila v zadnjih letih velik korak naprej pri odpiranju možnosti za razmah zasebnega obrtnega sektorja, ostaja pri družbenem zavezanih rok,

Vojko Rajšter, direktor in ustanovitelj pozda je povedal, da bo prva faza gradnje njihovih obrtnih delavnic končana že letos. Tako bodo vanje najprej preselili orodjarno, upravo in prostore za brezprašno izdelavo medicinskih pripomočkov – na 1.500 kvadratnih metrih uporabljenih površin. V drugi in tretji fazi

### Bežigrad – poskusna občina

Bežigraski izvršni svet je na nedavni oktobrski seji sprejel pobudo skupine avtorjev študije »Strokovna podlaga za zakon o ustanavljanju majhnih delovnih organizacij v družbenem sektorju gospodarstva« z Ekonomske fakultete Borisa Kidriča, da se pozizkus razvoja drobnega gospodarstva v realnih pogojih gospodarjenja izvede za Bežigradom.

bodo zgradili še novo halo za predelavo plastike in skladišče ter halo za montažo črpalk, vžigalnikov ter drugih izdelkov. Do leta 1991 bodo tako pridobili 3.500 kvadratnih metrov površin, naložba v prvo fazo pa znaša 670 milijonov dinarjev.

Pogodbeno organizacija združenega dela (pozd) je v družbenem sektorju drobnega gospo-

## Po poteh komandanta Staneta

Ob dnevu Splošne srednje vojaške šole Franc Rozman-Stane bo 7. in 8. novembra tradicionalni pohod po poteh heroja Staneta. Spominsko manifestacijo organizira pohodna enota omenjene vojaške šole, poleg 40 njenih dijakov se bo pohoda udeležilo še več kot sto mladih iz ljubljanskih srednjih šol, občinske konference ZSMS Bežigrad ter mladi iz metliške in črnomaljske občine.

Pohodniki bodo obiskali Lokve pri Črnomlju, položili venec k spomeniku legendarnemu komandantu slovenskih partizanov in imeli uro zgodovine.

Enoto bo na pohodu vodil komandant Uroš Pirnat, dijak 3. letnika, sicer doma s Črnuč, mentor pa je Vanja Radanović, sekretar šole.

IVAN ŠUČUR

### DAN OZN V SLIKI IN BESEDI



V praznovanje dneva Organizacije združenih narodov se je vključila tudi občinska konferenca ZSMS Bežigrad. Občinski center klubov OZN, ki deluje pod okriljem mladinske organizacije, je pripravil v avli občinske hiše razstavo, posvečeno dnevu OZN in prizadevanjem za mir v svetu. Ob otvoritvi razstave, ki bo na ogled do konca meseca, so pripravile kratek kulturni program dijakinje Srednje vzgojiteljske šole. Poleg tega je občinska mladinska organizacija pripravila tudi druge prireditve. 22. oktobra so se na prostoru pred poslovnim centrom Slovenijalesa odvijali diapozitivni in filmi o tej tematiki. 24. oktobra dopoldne so bežigraske mladinci skupaj z mladimi iz Šiške risali na asfaltu na parkirnem prostoru pri bazenu Tivoli, 25. oktobra pa so se udeležili osrednje republiške prireditve ob dnevu OZN v Kranju.

V. P.

## Velik uspeh Lesnine

Nov turistično-zdraviliški objekt Igalo

Te dni je Lesnina dosegla pomemben delovni uspeh. Njen tozid inženiring in oprema je skupaj s svojim dubrovničkim predstavništvom sodeloval pri opremljanju najsodobnejšega objekta zdraviliškega turizma pri nas, ki ima tudi svetovne razsežnosti. Inštitut Sima Milošević, ki praznuje te dni svojo štiridesetletnico, je v hercegovskem Igalu zgradil turistično-zdraviliški objekt v vrednosti deset milijard dinarjev in kar deset odstotkov vrednosti naložbe odpade na dela pri celovitem notranjem opremljanju Lesnine.

Osnovne podatke o tem turistično-zdraviliškem gigantu povzemamo po Lesninarju, glasilu Lesnine (številka 7.-8. 1986). Objekt stoji menda na kraju, kjer so tokovi aerosola iz zaliva Boke Kotorske najmočnejši, kar bo blagodejno vplivalo na paciente. Kar devet desetih hotelskih sob ima pogled na morje. Od 864 ležišč jih je 8 desetini v dvoposteljnih, 2 desetini pa v enoposteljnih sobah. V hotelu je 40 apartmajev in 4 rezidence. Vsaka soba ima širok dnevni prostor in velik ter globok balkon. Vsaka soba je opremljena s takšnim pohištvom, ki omogoča gostu popolno udobje v 21 dneh, kolikor je predvideno povprečno zdravljenje. Sobe so opremljene tudi s priključki na vse zdrav-

stvene pline. Dve nadstropji sta docela prilagojeni kardiovaskularnim in respiratornim bolnikom. Zavoljo bolnikov z revmatizmom in bolnikov na vozičkih je v objektu tudi 19 dvigal za prevoz na premičnih posteljah in vozičkih. Med družabnimi prostori je restavracija z 860 sedeži, kavarna s 450 sedeži ter večnamenska dvorana z 250 sedeži. Tu so še frizerski, pedikerski in masažni salon, galerija, prodajalna spominkov, narodna restavracija s 150 sedeži, klavirska dvorana, TV salon, aperitiv bar, pošta, banka, turistična agencija. Bogata pa je tudi ponudba športnih in rekreacijskih površin. Poleg štirikilometrskih trimske steze je tu še bazen (olimpijski, vaterpolo) s tribuno s 700 sedeži, gimnastična dvorana s košarkarskim igriščem, trimski kabinet, savna, masažni

kabinet, solarij, dvorana za namizni tenis, avtomatsko kegljišče.

V terapevtskem bloku so združeni vsi specialistični oddelki za bolezni, ki jih zdravi inštitut Simo Milošević. Tu bodo diagnostične ambulante, laboratorij, lekarna ter številne terapije. Vsaka enota vsebuje blatno in biserno kopel, blatno mizo in hidrotapijo. Tu so tudi štirje terapevtski bazeni, specialistične kopeli, kompletna kineziterapija in druge. Blato za blatne kopeli prihaja v objekt po posebnih cevah povsem avtomatično. Sicer pa je zgovoren že podatek, da so morali samo v terapevtskem delu objekta položiti 35 tisoč kvadratnih metrov keramičnih ploščic. V Lesnini so ponosni na opravljeno delo. Na dubrovničkem območju načrtujejo še nekaj velikih naložb v turistične objekte.

V. P.

## V kraljestvu Zlatoroga

Učenci Splošne srednje vojaške šole so imeli priložnost poslušati predavanje z naslovom V kraljestvu Zlatoroga. Predaval je dijak četrtega letnika Iztok Legat, ki je s tremi prijatelji med počitnicami obiskal Triglav in njegovo okolico. Svoje popotovanje je nazorno prikazal s kar stopetdesetimi diapozitivi in dvajsetimi fotografijami, ki jih je sam posnel. Poldruga ura predavanja je hitro minila, bila pa je zelo poučna za vse obiskovalce, saj so spoznali marsikatero doslej še neznano lepoto svoje domovine. Spoznali so zgodovino Triglavskega narodnega parka in dobili pobudo, da se morda tudi sami odpravijo na podobna potovanja.

TOMAŽ UMEK



### GARAŽNA, TRGOVSKA, POSLOVNA IN STANOVANJSKA HIŠA

Rapove jame ob Vojkovi ulici ni več. Težki stroji SCT Ljubljana so posegli v njen prostor in pripravili gradbeno jamo, v kateri bodo do konca leta 1988 zgradili garažno, trgovsko, poslovno in stanovanjsko hišo s 17 tisoč metri skupne površine. To družbeno usmerjeno gradnjo izvaja in financira SCT Ljubljana, TOZD Inženiring. Garažni objekt bo dvoetažni s po 150 parkirnimi mesti, na strehi pa bodo uredili parkovne površine ter otroško igrišče. v 7-nadstropni stanovanjski poslovni zgradbi – gradnja se bo začela aprila prihodnjega leta – bo 116 stanovanj s skupno površino 6.900 kv. m. V pritličju bo trgovina s 770 kv. m površine, v prvem nadstropju pa še poslovni prostori s površino 1.482 kv. m. Pod objektom bodo opremlili atomsko zaklonišče za okoli 200 oseb.

IVAN ŠUČUR